

05 / 2023

N° 21

RAMNY KULTURY

maj

ISSN 2720-2259

Iwona Loranc
*zaśpiewa na koncercie
finałowym LOGOS FEST*

TYCHY ✓ DOBRE MIEJSCE

weź mnie ze sobą!

BEZPŁATNY tyski miesięcznik kulturalny

Słowem wstępu

„Ramy Kultury” witają się z Państwem w maju. Za nami Tyska Gala Kultury i rozdanie nagród Prezydenta Miasta Tychy w Dziedzinie Kultury – o znakomitych laureatach przeczytacie na sąsiedniej stronie – natomiast w maju poznamy zwycięzców w dziedzinie sportu, a gwiazdą Tyskiej Gali Sportu będzie Tomasz Jachimek. Wywiad z artystą publikujemy na stronie 7.

Polecam też atrakcje Nocy Muzeów, w którą Muzeum Miejskie w Tychach przygotowało m.in. finał wystawy *W chacharskich mundurach...*, a także pokaz archiwalnych filmów i fotografii z imprez z sportowych, jakie odbywały się w Tychach kilkadziesiąt lat temu – w tym nagrany amatorską kamerą zapis z rozegranych w 1963 roku na tyśkich ulicach mistrzostw Polski w wyścigach samochodów i motocykli.

Maj zapowiada się ciekawie także w Mediatece. Razem z Orkiestrą AUKSO wystąpi Grzegorz Turnau, a nieco później zagra też zespół Mitch&Mitch znany m.in. ze współpracy ze Zbigniewem Wodeckim. W Mediatece będą się też odbywać wydarzenia związane z Festiwałem LOGOS FEST, którego X edycję poświęcono twórczości Juliana Tuwima. Na koncerty inauguracyjne i finałowe organizatorzy zapraszają na Piłsudskiego 16. Wśród gwiazd m.in. Katarzyna Groniec, Iwona Loranc (na stronach 4–5 można przeczytać wywiad z artystką) i Olga Bończyk.

Zmiana lokalizacji LOGOSU związana jest z innym ważnym projektem w tyskiej kulturze: w Teatrze Małym rusza wielka przebudowa, która potrwa około półtora roku. Przez jakiś czas na wydarzenia teatralne będziemy więc zapraszać Państwa do Andromedy i właśnie Mediateki.

I jeszcze interesujący akcent międzykulturowy: Spółdzielczy Dom Kultury Tęcza zaprasza na wspólne świętowanie Dnia Wyszywania. Jest to święto zapoczątkowane przez studentów w Ukrainie, obchodzone od 2007 roku. W tym roku Tychy, za sprawą SDK Tęcza, dołączają do obchodów. Będzie pokaz ukraińskiego rękodzieła, kiermasz i koncert.

A że w maju wypada ruszyć w plener, zapraszamy na koncerty fortepianowe pod chmurką na placu Baczyńskiego. Więcej na stronie 8. Do zobaczenia!

Sylvia Witman

Wydawca: Miejskie Centrum Kultury w Tychach, ul. Bohaterów Warszawy 26, 43-100 Tychy, tel. 32 438 20 61, e-mail: redakcja@mck.tychy.pl **Redaktor naczelna:** Sylwia Witman, e-mail: ramykultury@kultura.tychy.pl **Zespół:** Daria Gawrońska, Agnieszka Lakner, Małgorzata Król, Justyna Stolfik-Binda **Korekta:** Agnieszka Tabor **Layout:** Aleksandra Krupa i Bartek Witański Blank Studio, Marcin Kasperek KlarStudio **Skład i łamanie:** Magdalena Dziedzic KlarStudio **Druk:** Drukarnia AAPrint, Mikołów **Nakład:** 3000 egz. **Foto na okładce:** Jacek Proszyk

Norwid kameralnie na 3 Maja

NIE PRZEGAP

Muzycznym akcentem obchodów Święta Konstytucji 3 Maja będzie plenerowy koncert Gaby Kulki. Artystka o bardzo wszechstronnej wrażliwości muzycznej koncertowała już w Tychach (z różnymi składami); w Teatrze Małym, Mediatece czy Kloster Pubie. Wokalistkę znają z pewnością także słuchacze radiowej Trójki, Dwójki czy Radia Nowy Świat.

Córka znakomitego skrzypka Konstantego Andrzeja Kulki wykształcenie zdobyła jako architekt wnętrz, jednak muzyczne geny popchnęły ją do samodzielnego komponowania i pisania piosenek. Rozpoznawalność i rozgłos przyniosły jej albumy *Hat*, *Rabbit* z 2009 roku oraz *Sleepwalk*, nagrany wspólnie z Konradem Kuczem. W 2010 roku otrzymała Fryderyka dla wokalistki roku.

Tym razem na placu Baczyńskiego Gaba Kulka zaprezentuje utwory z tekstami Cypriana Norwida w związku z przypadającą w maju 240. rocznicą śmierci poety. Towarzyszyć będzie jej Sonos Kwartet (również znany już tyszanom z występów w plenerze) oraz Miłosz Wośko na fortepianie, z którym Gaba Kulka współpracowała przy wydanej w minionym roku płycie *Norwid / od.nowa*. Usłyszymy również piosenki wykonywane wcześniej przez Czesława Niemena, m.in. *Italiam*, *Italiam*, *Sariusz*, czy *Marionetki*.

Podczas koncertu będziemy mogli usłyszeć także premierowe wykonanie utworu pt. „Poemat na tematy polskie”, skomponowanego przez Piotra Pudełko specjalnie dla Sonos Kwartet w ramach projektu zgłoszonego przez Martę Huget-Skibę w Tyskim Banku Kultury. Oryginalność polega na zestawieniu w jednym utworze wielu motywów ludowych, zaczerpniętych z twórczości znanych kompozytorów polskich.

Będzie to oczywiście tylko jeden z elementów obchodów Święta Konstytucji 3 Maja w Tychach. Stałe, coroczne punkty programu to uroczysta msza święta w kościele pw. św. Marii Magdaleny, przemarsz pod Pomnik Powstańca Śląskiego, złożenie kwiatów, a także podobna uroczystość pod Pomnikiem Powstańców Śląskich w Czułowie. Uświetnią je chóry Presto Cantabile i Cantate Deo oraz Orkiestra Dęta Piast. Szczegóły w kalendarium.

Sylvia Witman

Foto: Radosław Kaźmierczak

Bluesowa gala kultury

WYDARZYŁO SIĘ

Nie tylko koncert, który uświetnił tegoroczną Tyską Galę Kultury, obfitował w bluesowe brzmienia. Wśród laureatów także nie zabrakło muzycznych akcentów.

Galę, która odbyła się w Mediatece 19 kwietnia, poprowadził Marcin Stachoń, współzałożyciel grupy artystycznej Teatr T.C.R. – ubiegłorocznego laureata nagród prezydenta. To on odczytał nazwiska nagrodzonych, którym prezydent Andrzej Dziuba wręczył na scenie tegoroczne laury.

Miasto jest moją galerią

Po pierwszych kilku słowach krótkiej laudacji większość zgromadzonych nie miała wątpliwości, że pierwszą z nagród otrzymał Tomasz Wenklar – znakomity artysta rzeźbiarz, który od kilkunastu lat daje się poznać tyszanom poprzez swoje realizacje w przestrzeni miasta. Jest autorem m.in. rzeźb Ryszarda Riedla, Hanny i Kazimierza Wejchertów oraz Karolinki na ryneczku osiedla K – dzieła, można powiedzieć, symbolicznego. Po przeniesieniu „starej” Karolinki, którą wyrzeźbił Augustyn Dyrda, i rewitalizacji ryneczku wykonanie nowej wersji postaci – przez lata symbolu osiedla – powierzono właśnie Wenklarowi. Sam Augustyn Dyrda wyrażał się o warsztacie młodszego kolegi z wielkim uznaniem. Można powiedzieć, że Tomasz Wenklar przejął pałeczkę po zmarłym niedawno wybitnym rzeźbiarzu i swoimi pracami kształtuje charakter miasta.

O związku z Tychami laureat mówił w bardzo pięknych słowach: *Gdy ktoś proponuje mi wykonanie rzeźby i prosi o zdjęcia moich prac, proponuję zawsze: proszę przyjechać do Tychów, to jest moja galeria. Zwabiam ich jak pająk muchy w sieć, obwożę po Tychach i pokazuję moje prace, ale pokazuję też miasto, które jest prawdziwą perełką.*

Odnosił się też do popularnego stereotypu: *W mieście-sypialni można wyśnić „Sen o Wiktorii” i inne piękne sny. Ja sam wyśniłem tu wiele moich pomysłów i wciąż śnią mi się nowe.*

Warto dodać, że Tomasz Wenklar jest miłośnikiem muzyki rockowej i bluesowej, a wśród jego rzeźbiarskich realizacji oprócz podobizny Ryszarda Riedla są prace uwieczniające Jimiego Hendricksa czy Tadeusza Nalepę.

30 lat na scenie

Sebastian Riedel w 2012 roku odbierał z rąk prezydenta Andrzeja Dziuby nagrodę w dziedzinie kultury – wówczas przyznaną zespołowi Cree. W ostatnich latach ten znakomity gitarzysta i wokalista z ogromnym już dorobkiem rozwinął karierę solową. W roku 2023, w którym świętuje trzydziestolecie działalności muzycznej, uhonorowany został jako artysta indywidualny.

Pierwszy raz na scenie wystąpiłem z tatą w Teatrze Małym, miałem wtedy może z siedem lat – wspomina Sebastian Riedel. Jako Cree pierwszy koncert zagraliśmy pierwszego czerwca 1993 roku na osiedlu F. Od tego momentu liczę takie świadome granie.

Gdy muzyk odbierał nagrodę, na scenie pojawił się Marcin Sitko, autor *Rysiek Riedel we wspomnieniach*. Wręczył Sebastianowi oraz Andrzejowi Dziubie egzemplarze wydanej wraz z książką płyty z niepublikowanymi wcześniej nagraniami Ryszarda Riedla, która zyskała niedawno status platynowej.

Orkiestra wrosła w miasto

Tomasz Wenklar i Sebastian Riedel otrzymali równorzędne nagrody w wysokości 15 tysięcy złotych. Regulamin Nagród Prezydenta Miasta w Dziedzinie Kultury od niedawna przewiduje też możliwość przyznania tytułu Tyskiego Ambasadora Kultury i w roku 2023 została nim AUKSO – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy, świętująca dwudziestopięciolecie działalności. Wraz z zaszczytnym tytułem orkiestra otrzymała 100 tysięcy złotych.

Przez ten czas orkiestra wrosła w miasto i zasymilowała się, jak mówi jej założyciel i dyrygent Marek Moś. *Gdy zaczęła się nasza przygoda w Tychach, to właściwie nikt z zespołu nie mieszkał w Tychach. W tej chwili zdecydowana większość z nas jest mieszkańcami. I jak to się dzieje w życiu, w orkiestrze są małżeństwa, są dzieci, które chodzą tu do przedszkoli, do szkół. Miasto stało się domem dla muzyków, ich życie tutaj się toczy.*

Sylvia Witman

Być w pieśni

ROZMOWA Z IWONĄ LORANC

Iwona Loranc. Wokalistka, aktorka. Wielokrotnie nagradzana, m.in. w 2002 roku, nagrodą Grand Prix na Przeglądzie Piosenki Aktorskiej we Wrocławiu. Związana z Teatrem Buffo, Teatrem Komedia w Warszawie. W Teatrze Małym w Tychach gościła na scenie w ramach dwóch edycji Tyskiego Festiwalu Słowa LOGOS FEST oraz w wyprodukowanym w 2022 roku przedstawieniu *Dzieci z Bullerbyn*.

Z Iwoną spotykam się w jej mieszkaniu, w Bielsku-Białej. Nie na scenie, narzucającej słowom odświętność, majestat i kreację. Spotykam się w przestrzeni codziennej, prozaicznej. Jako że jesteśmy w przedświęciu jubileuszowej edycji LOGOS FEST Tyskiego Festiwalu Słowa, chciałabym porozmawiać o słowach, ich naturze, roli i o tym, jak wybrzmiewają z melodią. W niescenicznym anturazhu.

Iwono, niebawem odbędzie się dziesiąta, jubileuszowa edycja LOGOS FEST tyskiego Festiwalu Słowa. Jako wokalistka miałaś okazję współtworzyć parę edycji poświęconych twórczości Janusza Kofty i Jacka Kaczmarskiego. Czym dla Ciebie jest słowo?

Komunikacją. Czasami ze sobą samą, kiedy zdarza mi się mówić do siebie, ale Tobie pewnie chodzi o słowo w piosence. Słowo to podstawa, to jest punkt wyjścia w zderzeniu z melodią i kiedy ta melodia niesie słowo, w taki właściwy sposób, z intencją, kiedy to ma ono kolor, natężenie, a melodia jeszcze z nim współgra, wtedy dzieją się cuda. Dla mnie to są takie perełki, jest parę takich utworów, które ewidentnie pokazują, że słowa połączone z odpowiednimi dźwiękami dają poczucie ogromnego sukcesu wewnętrznego.

Jakie to perełki?

Pierwsza, która przychodzi mi do głowy, to Szukałem cię wśród jabłek, potem W Weronie, Ocalić od zapomnienia. Tę ostatnią mam zaszczyt śpiewać trochę inaczej niż Marek Grechuta, ale osadziłam w sobie dźwięki ze słowami i buduję, dzięki temu, jakąś historię. Słowo to też spotkanie. Ze sobą i innymi.

Jesteś też aktorką. Wykorzystujesz na scenie słowa bez muzycznego kostiumu, więc masz porównanie, jak działa ono z muzyką, a jak bez. Jakie słowo wolisz? Z muzyką czy właśnie bez?

Zdecydowanie z muzyką. Zauważyłam, że moje wypowiedzi zahaczają o chęć dopalenia melodii. Jest mi łatwiej śpiewać, niż mówić czy interpretować na sucho. Kiedy mówię, szukam sposobu wyrażenia siebie głosem, czasami może to brzmieć sztucznie. Melodia natomiast daje mi więcej możliwości, muzyka wzmacnia słowo, podnosi je, ale też nadaje ciężkości.

A jak ma się słowo w Twojej codzienności? Wiedzie prym, czy może ustępuje miejsca czynom?

Raczej ustępuje czynom. Kiedy chcę coś podkreślić, to słowa się przydają, ale im mniej słów, tym lepiej.

Słowa opisują, recenzują rzeczywistość, czy ją kreują?

I to, i to. Kiedy recenzuję rzeczywistość, też ją w pewnym sensie kreuję. Dodaję im jakieś wartości lub odejmuję, jednak im mniej słów, tym większa szansa na pozostanie samemu ze sobą. Wtedy też ma się pole do popisu w kreacji rzeczywistości.

Czyli słowo jest dla Ciebie ważniejsze w piosence, niż w życiu?

Od dziecka tak mam. Chciałam tworzyć swój świat przez sztukę, malarstwo, taniec, śpiew. Więc jeśli słowo, to w śpiewie. Zawsze mi się wydawało, że to ma siłę, to ma sens, i wtedy właśnie jest piękne. Język dorosłych nie wydawał mi się piękny i dobry. Chęć śpiewania wynikała u mnie z potrzeby oswojenia słów, upiększenia ich. Kiedy śpiewam jakiś tekst, poetycki, ale też i życiowy, to czuję, że mogę powiedzieć coś o sobie. Na przykład wykrzyczeć. Ostatnio czuję chęć krzyku, z siebie. Po dwudziestu paru latach śpiewania ten głos się we mnie osadził. Badałam teren, jak się mogę wypowiedzieć, obserwowałam, jak mnie słuchają ludzie, przyglądałam się temu procesowi. Przestałam się przejmować tym, co myślą i wrzeszczę czasami.

Z potrzeby uwolnienia tego wewnętrznego krzyku?

Tak, realizuję teraz jeden projekt. Nazywa się Klub 27. Śpiewamy w nim po angielsku, ja na przykład piosenki Jima Morrisona, z orkiestrą. I ja się tam wydzieram, piszczę i krzyczę. To naturalnie ze mnie wypływa. Kiedy obejrzałam rejestracje tych koncertów, trochę się zdziwiłam, ale to jest prawda o mnie, w tym momencie, na scenie. Staram się opowiadać o sobie prawdziwie.

Wspomniałaś, że śpiewasz po angielsku. Jak Ci się wyraża emocje w obcym języku? Czy wolisz w ojczystym?

Nie chcę śpiewać po angielsku, ale z uwagi na ten projekt, podjęłam wyzwanie. Kreuję te opowieści ze sceny inaczej, dlatego też może bardziej te słowa dopalam. Kiedy śpiewam po polsku, jestem spokojniejsza.

Jesteś laureatką nagrody Grand Prix na Przeglądzie Piosenki Aktorskiej w 2002 roku. Jak oceniasz kondycję piosenki aktorskiej, poezji śpiewanej na przykład w kontekście produkcji komercyjnych, nastawionych na marketingowy sukces?

Trafiłam akurat na taki moment, że ta moja muzyczna kreacja została zauważona i doceniona. Ale są tysiące innych osób, które czują inaczej, które też coś chcą o swojej prawdzie opowiedzieć. Mam ogromny szacunek do twórców, niezależnie od tego, w jaki sposób wypowiadają się na scenie. Staram się nie oceniać, więc też i diagnozy tej kondycji nie postawię. Na to, jak się dziś podchodzi do muzyki, ma wpływ wiele czynników. Znaki czasu, ogólna dostępność twórczości na różnych platformach streamingowych. Wydaje mi się, że każdy twórca szuka jakiegoś kawałka nieba dla siebie, przestrzeni, w której może pokazać swój ból. Kiedy dostałam tę nagrodę, to miałam szczęście, ponieważ nie było aż tak dużej konkurencji. Mnie też specjalnie na „wielkiej” karierze nie zależało. We wszystkich konkurach, w których brałam udział, chciałam powiedzieć: „Jestem tu. Czy mogę zaśpiewać?”, „Czy ja mogę być na tej scenie trochę dłużej?”. Chciałam się sprawdzić. Od dziecka czułam, że moja wypowiedź na scenie nastąpi w wieku dojrzałym. Miałam trzydzieści lat, kiedy pierwszy raz miałam okazję to zrobić przed dużą publicznością. Wiedziałam, że chcę opowiadać dojrzałe. I to mi się udało. Zostałam zauważona natych-

miast. To było ogromnie przytłaczające, bo ja przecież nie uczyłam się śpiewać. Kiedy wchodzisz na scenę bez przygotowania, szkoły, warsztatów, to jak pokazać, że się nie boisz? To jest praca ze sobą, z lękami.

Wróćmy na chwilę do Twojego poczucia dojrzałości i tego, że wiedziałaś, że zaczniesz opowiadać o sobie jako dojrzała osobowość.

Tak. Ja już wtedy byłam matką, miałam pięcioletnią córkę, więc wiele doświadczeń utorowało mi drogę, ale od dziecka czułam się taką starą matką, która wie więcej niż rówieśnicy. Pamiętam takie sytuacje, podczas zabaw na podwórku, że wszystkim organizowałam zabawę, wiedziałam, co dla nich będzie dobre. Teraz już taka nie jestem. Ale zawsze chodziło mi o szukanie głębi, czegoś, co jest poza słowem. Dlatego w życiu, poza sceną im mniej słów, tym lepiej, a więcej jakiegoś przepływu powietrza, komunikacji bez słów, porozumienia w lot. To lubię w relacjach z ludźmi. Na scenie natomiast chcę śpiewać tak, aby przytulając słowa, wzmacniać je.

W Teatrze Małym w Tychach zrealizowałaś kilka projektów. W ramach Festiwalu Słowa trzy koncerty, ale też projekt stricte teatralny – *Dzieci z Bullerbyn*, w którym grasz i oczywiście śpiewasz. Z którym z nich czujesz się najbardziej związana?

Oczywiście *Dzieci z Bullerbyn*, bo ten projekt dalej trwa. Wcześniejsze to były koncerty Kofty, Kaczmarskiego, jakieś krótkie formy, ale to były piękne koncerty, cudownie wyreżyserowane. Taki wagabunda jak ja, który nie zagrzeje miejsca w żadnej instytucji zbyt długo, znalazł miejsce w tyskim teatrze. Uwielbiam Wasze do mnie zaufanie, tę serdeczność, przychyłność dla mojej wypowiedzi artystycznej. W Teatrze Małym są doskonałe warunki sceniczne i przestrzeń do poszukiwań form wyrazu. Może dlatego najbardziej czuję się związana z *Dziećmi z Bullerbyn* – dają możliwości rozwoju. Oswajam się z dziecięcą publicznością i z kolegami z pracy, bo tak nazywam dzieci, aktorów towarzyszących mi na scenie. Do każdego grania spektaklu podchodzimy poważnie i profesjonalnie. Choć jest we mnie dużo tremy, bo na scenie wolę jednak śpiewać. Czuję się skrupowana wypowiedzią bez melodii, w dialogach, ale to demaskowanie się, bez muzyki, mnie rozwija, bo uczę się nowych form wyrazu. Natomiast słowo w melodii mnie uskrzydla, podnosi. Śpiewanie utworów w języku, który rozumiem i czuję, to jest dla mnie jak drugie życie.

Wróćmy do piosenki poetyckiej, ona jest przecież główną bohaterką Tyskiego Festiwalu Słowa. Zbliżamy się do X edycji. Jak dotąd ze sceny wybrzmiewały słowa Osieckiej, Przybory, Kofty, Grechuty, Młynarskiego, Kaczmarskiego czy Stachury. Czy słowa poetów piosenki mogą być dla widza formą terapii? Czy mogą stanowić jakąś pomoc w radzeniu sobie z codziennością?

Oczywiście. Ja zanim weszłam na scenę, to się poetami piosenki posiłkowałam. Słuchałam Elżbiety Adamiak, Marka Grechuty, Ewy Demarczyk. Pamiętam taką płytę, *Msza wędrującego* Stachury, z recytacjami Anny Chodakowskiej – takie głębie do mnie przemawiały. Odnosiłam je do swojego życia. Budowało mnie wrażenie, że są też inni, którzy myślą i czują podobnie, w pieśni i życiu. Ta wiedza o życiu, emocjach, przekazana słowami i melodią była lżejsza, rozkołysana, przyjazna. Dzięki czemu mogłam tę wiedzę zrozumieć. I tak samo jest ze mną na scenie. Słowa i dźwięki uruchamiają we mnie jakiś stan, za pośrednictwem którego komunikuję emocje ludziom i oni je też przeżywają, więc i też treści, które te słowa niosą. Publiczność się wtedy unosi, wydaje mi się, że daje im to coś dobrego. Nikt z nas nie dostał scenariusza na życie, więc dzielenie się doświadczeniami mądrych ludzi, w pięknej, inspirującej do refleksji formie, jest aktem solidarnym, wspólnotowym. Mam wiele szczęścia, że wykonuję taki zawód, który daje mi możliwość bycia w tej poetyckiej formie komunikacji z widzem.

Jakie słowo najbardziej opisuje Twoją postawę wobec świata?

Wdzięczność. To mnie wewnątrz niesie i daje mi siłę. Spotykanie ludzi na własnej drodze, serdeczność relacji. Ta wdzięczność nie jest dana

foto: Jacek Prosyk

z góry. To praca z postawą. Kiedy masz taką wdzięczną postawę, to niewiele złych rzeczy może cię w życiu spotkać. Bo każde doświadczenie czegoś uczy, ale wdzięczność otwiera i zmiękcza serca. I ja tę wdzięczność wyśpiewuję w poezji. Daję ją ludziom. W codzienności, często wymagającej i wrogiej, piosenka staje się przystanią, w której możesz na chwilę odpocząć, zobaczyć krajobraz, tej pieśni, tych słów, coś poczuć, spotkać ludzi, dać im trochę radości z siebie. Jestem wdzięczna za to, co mam. Akceptuję swoje życie i to, jak ono płynie.

Co chciałabyś, jako artystka, a więc osoba z darem przekazywania emocji, powiedzieć publiczności Festiwalu LOGOS FEST?

Byłam kiedyś na warsztatach u Olgi Szwajgier, światowej sławy wokalistki, sopranistki. To piękna, dojrzała osoba, która mówiła, żebyśmy śpiewali pieśni do dziecka w sobie. Wybierzmy sobie pieśń, którą chcielibyśmy zaśpiewać sobie jako dziecku. W ogóle, śpiewajmy w domach, przy stole. Śpiewajmy piękne słowa. Bądźmy pieśniami!

Dziękuję za rozmowę.

rozmawiała Dominika Porwit
Teatr Mały w Tychach

Iwona Loranc zaśpiewa podczas koncertu *Wylęknieni bluźniercy* w reżyserii Pawła Drzewieckiego, który odbędzie się 28 maja o godz. 18.00 w Sali Koncertowej Mediateki w Tychach, będzie to finał X LOGOS FEST Tyskiego Festiwalu Słowa edycja Tuwim.

foto: Magdalena Borucka

Dla tych utalen- towanych

TYSKI BANK KULTURY

Mozaiki z przesłaniem, kontynuacja opowieści o zbójcu, muzyka z pejzażami w tle i album fotograficzny ukazujący życie działkowca, ale też relacje i pasje – realizację tych projektów wesprze Miejskie Centrum Kultury w Tychach w ramach XI edycji Tyskiego Banku Kultury. Ich różnorodność świadczy o niewątpliwym bogactwie rzemiosł, jakimi posługują się tyszanie.

Celem Tyskiego Banku Kultury jest rozwój oferty kulturalnej, zwiększenie uczestnictwa w życiu kulturalnym naszego miasta, ale też wsparcie artystów i ich działalności. Warunkiem udziału w projekcie jest premierowy charakter dzieła, a zgłoszenie do programu daje niepowtarzalną szansę na spełnienie swoich artystyczno-kulturalnych marzeń.

Co roku uczestnicy zaskakują organizatorów kreatywnością i pomysłowością. Nie inaczej było i tym razem. Podczas XI edycji wpłynęła rekordowa liczba wniosków. Komisja – w składzie: Małgorzata Król (Dyrektorka

Miejskiego Centrum Kultury w Tychach), Dominika Porwit (Kierowniczka Działu Produkcji i Promocji Teatru Małego w Tychach) oraz Tomasz Giedwiłło (Dyrektor Zespołu Szkół Muzycznych w Tychach) – pochyliła się nad dwudziestoma sześcioma wnioskami, by wybrać te, które zakwalifikują się do realizacji w ramach Tyskiego Banku Kultury.

Wytypowany został pomysł *Mozaiki SŁOWOmoce*, którego autorką jest Aneta Młaś. *To projekt artystyczno-edukacyjny, który ma za zadanie promować ideę self-care wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Mowa tu o szacunku wobec siebie, akceptowaniu nie tylko mocnych, ale i swoich słabych stron, wzmacnianiu poczucia wartości, ale również uważność na to, jak o sobie myślimy, jaki obraz swojej osoby kreujemy we własnych oczach* – mówi o koncepcji autorka. W ramach projektu powstanie pięć mozaik z hasłami: JESTEM OK, LUBIĘ, AKCEPTUJĘ, DOCENIAM, SZANUJĘ. Znajdą się one w pięciu różnych tyskich placówkach. *Wybór tej techniki zdobniczej, jaką jest mozaika, nie jest przypadkowy, bowiem nawiązuje do licznych ceramicznych kompozycji, istniejących w naszej przestrzeni miejskiej* – dodaje artystka.

Wsparcie zyska także wniosek złożony przez Bartłomieja Szymczyka. *Powrót Barubara* jest kontynuacją projektu realizowanego w 2018 roku w ramach Tyskiego Banku Kultury. *Opowieść o losach budzącego nie-małe zamieszanie zbója skradła serca nie tylko najmłodszych mieszkańców naszego miasta. W tym roku zostanie wydana kolejna książka, której bohaterem jest zbój Barubar. Książka jest już napisana. Jest to kontynuacja „Przygód zbója Barubara” książeczki wydanej również staraniem Miejskiego Centrum Kultury. Zachowana w podobnej konwencji łączy wątki bajkowe i fantastyczne osadzone w realiach Tychów. Czytelnik rozpozna tu znane sobie miejsca, zdarzenia, a nawet ...osoby. Czeką nas teraz proces wydawniczy – redakcja, przygotowanie ilustracji, druk i oddanie książki do rąk czytelników. Bardzo jestem ciekawy ich opinii i recenzji* – opowiada Bartłomiej Szymczyk o swojej pracy.

Miejskie Centrum Kultury w Tychach wesprze także projekt *Muzyka natury – realizacja autorskich kompozycji integrujących muzykę z pejzażami dźwiękowymi przyrody*, którego wnioskodawcą jest Przemysław Scheller. Celem przedsięwzięcia, oprócz przekazywania istotnych walorów muzycznych, jest promocja ekologii i zdrowego stylu życia, a także zwiększenie świadomości dotyczącej bogactwa naturalnego Tychów, które otaczają licznie lasy. Inicjatywa zakłada skomponowanie i nagranie trzech kompozycji dla duetu wraz z klipem wideo. Co istotne, nagranie zostanie wykonane w technologii ambisonicznej trzeciego rzędu i zakodowane w formacie binauralnym. Pozwoli to na uchwycenie trójwymiarowego dźwięku, niedostępnego dla odbiorcy w przypadku zapisu tradycyjnymi metodami. W ten sposób muzyka przyrody jak śpiew ptaków, czy szum drzew nie będą jedynie tłem, a integralną częścią dzieła.

ROoD, czyli Rodzinna Opowieść o Działce to tytuł wniosku złożonego przez Michała Janusińskiego. W ramach Tyskiego Banku Kultury wydany zostanie album fotograficzny ukazujący relacje międzyludzkie i życie działkowca w otoczeniu ogrodu, gdzie pory roku potraktowano jako symbole przemijania. Zdjęcia wzbogacone zostaną o skany oryginalnych notatek (powstałych w latach 1991–2016) nieżyjącego już dziadka fotografa. Jaki jest cel? Pokazanie ważnej roli ogródków działkowych dla mieszkańców miasta Tychy, w szczególności ludzi starszych, a także ukazanie pasji i życia społeczności Rodzinnych Ogródków Działkowych.

Wybrane projekty stanowią przekrój rozmaitej twórczości, jaką mogą poszczycić się tyszanie. Liczba wniosków, jaka wpłynęła w tegorocznej edycji, świadczy o tym, że to właśnie w Tychach mieszkają i tworzą wyjątkowi artyści, a miasto można śmiało określić kolebką kultury. O postępie w realizacji inicjatyw będziemy na bieżąco informować.

Oliwia Dopierała
Miejskie Centrum Kultury w Tychach

foto: archiwum Tomasza Jachimka

Bez wahania stawiam na sport

ROZMOWA Z TOMASZEM JACHIMKIEM

Aktor, artysta kabaretowy, dramaturg, dziennikarz, konferansjer, pisarz, poeta, scenarzysta, sportowiec, stand-uper – Tomasz Jachimek. Wymieniam wszystkie (albo prawie wszystkie) Pańskie zajęcia w kolejności alfabetycznej, bo zdaje się, że trudno powiedzieć, które z nich jest tym pierwszym. Czyba, że potrafi Pan wskazać to, które powinno być na początku? Dodatkowo zapytam – jak to się udaje, wszak dobra ma zaledwie dwadzieścia cztery godziny?

Eee, to tylko takie wyliczenia :) Biorę wszystko, gdzie tylko ktoś chce mnie zatrudnić. Natomiast jeśli idzie o kolejność, o to, co było na początku, to bez wahania stawiam na sport. Jako sześciolatek brzdąc zostałem zapisany na basen, potem długo, długo piłka nożna, później sporo tenisa

ziemnego, trafiła się też przygoda z triathlonem i maratonem. Ale dzisiaj to już żadne poważne trenowanie, tylko bardziej lekcje wuefu prowadzone w celu odstresowania, zachowania minimalnej choćby kondycji i sprawności oraz unikania gabinetów lekarskich. Jak na razie się udaje.

Czy zacięcie sportowe przydaje się w Pańskiej działalności? Wydaje mi się, że dzięki determinacji i woli walki, cechom jakże potrzebnym w sporcie, udaje się Panu od wielu lat z sukcesem spełniać w tylu już wspomnianych dziedzinach.

Nie powiem nic odkrywczego, ale działalność sportowa i estradowa mają ze sobą mnóstwo wspólnych elementów. Ważna jest pasja, umiejętność godzenia się z porażkami, wyciąganie wniosków. Zawsze może zdarzyć się głupio przegrany mecz, gorsza tak zwana dyspozycja dnia; ale też tak w sporcie, jak i na estradzie dostaje się nagrody nie do zdobycia praktycznie nigdzie indziej. Dużo stresu, ale i dużo radości. Jeszcze jedna analogia – przy wszystkich swoich ewidentnych niedostatkach, uciążliwościach, kłopotach, życie sportowca i estradowca jest bezdyskusyjnie mocno ciekawe. Jedną korzyść na rzecz estrady – tę profesję można uprawiać znacznie dłużej, a jeśli mówimy o takich aktywnościach, jak pisanie, wymyślanie czy tworzenie od podstaw, to praktycznie do śmierci. I to jest spory pozytyw.

Już niebawem, bo 19 maja, odwiedzi Pan nasze miasto ze swoim programem prezentowanym podczas Tyskiej Gali Sportu. Odnoszę wrażenie, że jest Pan częstym gościem imprez o charakterze sportowym. Czy wiąże się z tymi spotkaniami jakieś szczególne wspomnienia?

Nie, nie czuję się jakimś stałym bywalcem gal i imprez sportowych. Oczywiście, zdarzało się takie imprezy poprowadzić, tudzież na nich wystąpić, ale to nie są częste przypadki. Natomiast chętnie z takich zaproszeń korzystam; podziwiam sportowców, którzy weszli na poziom dla mnie zbyt wysoki. Zazwyczaj bywa mocno sympatycznie. Kilka razy udało mi się pograć w piłkę z byłymi reprezentantami kraju i teraz już doskonale wiem, czemu oni grali w kadrze, a mi zostało tylko pajacowanie na estradzie :)

Panie Tomasz, a może dziennikarstwo sportowe? Ja z przyjemnością obejrzałbym mecz piłkarski naszej reprezentacji komentowany przez Pana. Na pewno kibicom byłoby trochę lżej na duszy...

Oj, chyba już się nie uda... Poza tym jestem dość emocjonalnym kibicem, obawiam się, że gdybym szczerze z serca mówił, co sądzę o niektórych wyczynach naszej kadry, to mogłaby w ów komentarz zaingerować Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji. Raz się zdarzyło, że komentowałem mecz ekipy TVN-u z drużyną polityków. Przyznam szczerze, że zazdrościłem kolegom, którzy biegali po boisku, a ja z mikrofonem tylko mogłem o tym opowiadać.

Spotkaliśmy się w 2011 roku w Tychach przy okazji promocji Pańskiej książki *Handlarze czasem*. Wiem, że trudno w to uwierzyć, ale to już dwanaście lat. Puszczając wodze fantazji i trochę „handlując” czasem – co chciałby osiągnąć Tomasz Jachimek w kolejnym tuzinie lat?

Doświadczenie nauczyło mnie, aby zbyt wiele o swoich planach nie opowiadać, zwłaszcza publicznie, bo to się najczęściej fatalnie kończy. Można, przytaczając stare powiedzonko, takim planowaniem jedynie rozśmieszyć Pana Boga. Natomiast bez wchodzenia w konkrety, głowa jeszcze na szczęście pełna pomysłów, jeszcze trochę twórczej energii zostało, jeszcze kilka szczytów do zdobycia przede mną. Wiadomo, zawsze jest ryzyko odbicia się od ściany i bolesnego poturbowania, niemniej wychodzę z założenia, że lepiej przegrać mecz, niżli w ogóle nie wyjść z szatni.

Bardzo dziękuję za rozmowę.

Ja również i serdecznie zapraszam 19 maja.

rozmawiał Marcin Stachon

Kiedyś nadejdzie taki dzień

TERAZ GRAMY

Niekwestionowany mistrz gatunku zwanego poezją śpiewaną, „nieślubne dziecko” Marka Grechuty, jeden z najbardziej cenionych i wpisanych w tkankę Krakowa artystów. Grzegorz Turnau wystąpi w tyskiej Mediatece 6 maja, a towarzyszyć mu będzie AUKSO – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy pod dyрекcją Marka Mosia.

Przy plenerowym fortepianie

TERAZ GRAMY

W maju tradycyjnie rusza sezon imprez plenerowych. Do tyskiego kalendarza kulturalnego wracają m.in. koncerty na plenerowym fortepianie Cadenza.

Przy instrumencie, który stanął na placu Baczyńskiego mniej więcej rok temu, zasiadali już znakomici pianiści, w tym Henryk Jan Botor i Mateusz Krzyżowski. W tym sezonie także będzie można się cieszyć muzyką w plenerze w niedzielne popołudnia. W cyklu pod nazwą *Poznaj różne*

To kolejne spotkanie w ramach cyklu koncertów AUKSO MODERN, podczas których gośćmi są wiodący na polskiej scenie muzycznej artyści. Ich twórczość, dzięki połączeniu klasyki z jazzem, muzyką alternatywną, poezją, czy muzyką świata zyskuje w Tychach nową odsłonę. Pozostawanie w strefie muzycznego pogranicza jest tym, co szczególnie interesuje i ukierunkowuje muzyków AUKSO – to swoiste poszukiwanie dla różnych gatunków wspólnego mianownika lub odwrotnie: zabawa przeciwieństwami i zderzanie odrębnych języków muzycznych. Do tej zabawy orkiestra zaprosiła już w tym roku Kapelę ze Wsi Warszawa, zespół Voo Voo na czele z Wojciechem Waglewskim, Joannę Słowińską oraz Krzysztofa Jakowicza wraz z zespołem Tango Attack.

Kiedyś nadejdzie taki dzień to tytuł koncertu AUKSO MODERN: AUKSO x Grzegorz Turnau i projektu krakowskiego muzyka, w którym jego znakomite utwory – zarówno te, które publiczność doskonale zna, jak i te, które niesłusznie pozostały cieniu, nabiorą całkiem nowych barw.

Kiedyś nadejdzie taki dzień to także tytuł jednego z tych utworów, w którym pięknej melodii, zbudowanej na rozpoznawalnym dla Turnaua akompaniamencie fortepianu, towarzyszy refleksyjny tekst zmarłego w zeszłym roku Tadeusza Bradeckiego – aktora, reżysera teatralnego i dramaturga. Tekst niczym manifest ku człowieczeństwu i równości oraz tolerancji pozostaje wciąż aktualny: *Kiedyś nadejdzie bowiem taki dzień, gdy człowiek będzie wreszcie w zgodzie żył z sobą samym i innymi // kiedyś nadejdzie taki dzień, gdy wolny będzie dla wolności żył, pojednany z braćmi swymi // Gdy przez wzajemną zgodę mądry łąd obdarzy wszystkich nas prawami, by wreszcie wolnych ludzi, wolny świat mógł stać się między nami i w wolnym świecie.*

Warto będzie zatem wsłuchać się w melodię, która poniesie słowa. Albo odwrotnie – to słowa poniosą melodię?

Agnieszka Lakner

oblicza fortepianu zaplanowano siedem koncertów, a pierwszy z nich odbędzie się w ostatnią niedzielę maja.

Natomiast 28 maja na szalone *Show Przy Fortepianie* zaprosi tyską publiczność Adam Snopek. Artysta znany jest z żywiołowych spektakli muzycznych, do których aktywnie wciąga publiczność. Jego autorski program nosi nazwę *Od Bacha do AC/DC, czyli o muzyce na wesoło*. Pianista z wielkim humorem i dystansem podchodzi do największych przebojów wszelkich gatunków. Jednak to „lekkie” podejście nie zmienia faktu, że Adam Snopek to artysta znakomicie wykształcony absolwent Wydziału Jazzu i Muzyki Rozrywkowej Akademii Muzycznej w Katowicach i laureat I Nagrody na II Międzynarodowym Konkursie Improwizacji Jazzowej.

W kolejnych miesiącach przy plenerowym fortepianie zasiądą Grzegorz Tarwid, duet Dombrova Piano Duo, Klaudiusz Jania, Łukasz Szubski, Marcin Wielgat, Jan Kanty Mikosz i Jakub Mariańczyk. Usłyszeć będzie można zarówno klasykę, jak i aranżacje współczesnych przebojów muzyki rozrywkowej.

Sylvia Witman

foto: Grzegorz Mart

Obrazy dźwiękiem malowane

POZA RAMY

Na wystawę muzycznych pejzaży zaprasza Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach. 11 maja rozpoczyna się Festiwal Katowice Kultura Natura.

Tegoroczna edycja jest ósmą odsłoną imprezy, która w sposób wyraźny i trwały wpisała się w kalendarz kulturalny Katowic. A motywem przewodnim w tym roku jest „Pejzaż”. Choć kojarzymy go z malarstwem, okazuje się, że występuje także w muzyce. I tak, jak malarze chłoną przyrodę i otaczający ich świat, a wrażenia przenoszą na płótna, tak kompozytorzy dają upust własnym doznaniom, zapisując je za pomocą dźwięków. W ten sposób powstają pejzaże dźwiękiem malowane.

A kto je będzie malował podczas katowickiego festiwalu? Same wielkie nazwiska – zarówno kompozytorów, jak i wykonawców. Wśród tych pierwszych nie zabraknie Beethovena i Schuberta, którzy wniosą trochę wiedeńskich klimatów. Muzyka Liszta przeniesie nas do Włoch i w Alpy,

a za sprawą Mendelssohna odwiedzimy Szkocję... razem z Dworakiem będziemy chłonąć czeskie krajobrazy, Lutosławski przypomni nam rodzime strony i wreszcie Sibelius zabierze nas do Finlandii. W ten sposób dzięki słynnym kompozytorom słuchacze odbędą muzyczną podróż, poznając pejzaże różnych zakątków Europy.

Na tę krajoznawczą trasę złoży się sześć koncertów. Podczas inauguracji wystąpi Jakub Józef Orliński, który przebojem wdarł się na światowe estrady i zawojował YouTube’a wielomilionowymi odsłonami własnych nagrań. W koncercie fortepianowym zagra wielokrotnie nagradzany Louis Lortie. W tym roku też, po raz pierwszy w historii festiwalu, wystąpią gościnnie aż dwie orkiestry, obie znane na całym świecie. W NOSPR-ze zagości Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin oraz London Philharmonic Orchestra – występując w koncercie finałowym. Ale Festiwal Katowice Kultura Natura 2023 to nie tylko fantastyczne koncerty i wielkie nazwiska. Organizatorzy przygotowali też szereg wydarzeń towarzyszących. Wśród nich na uwagę zasługują wędrówki zegarów z kukułką po gmachu NOSPR-u oraz intrygująca kąpiel w dźwiękach organów. Nie zabraknie też koncertów sensorycznych dla dzieci i ciekawych propozycji dla rodzin. Festiwal zakończy się 21 maja.

Justyna Stolfik-Binda
dziennikarka Radia eM
prowadząca audycję Strefa Kultury

KALENDARIUM

MAJ 2023

312.00

SPOTKANIE

Święto Konstytucji 3 Maja w Tychach 2023

Gaba Kulka – wokal
Miłosz Woško – fortepian

Sonos Kwartet w składzie:
Małgorzata Hlawsa – flet
Marta Huget-Skiba – skrzypce
Anna Grzybała – altówka
Joanna Urbańska-Miksztą – wiolonczela

Orkiestra KWK Piast

Tyski Chór Mieszany Presto Cantabile pod dyрекcją Dominiki Kawiorskiej

Chór Cantate Deo pod dyрекcją Michała Brożka

Parafia pw. św. Marii Magdaleny ul. ks. K. Damrota 62

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

317.00

KONCERT

Święto Konstytucji 3 Maja w Tychach 2023

Norwid kameralnie

Gaba Kulka – wokal
Miłosz Woško – fortepian

Sonos Kwartet w składzie:
Małgorzata Hlawsa – flet
Marta Huget-Skiba – skrzypce
Anna Grzybała – altówka
Joanna Urbańska-Miksztą – wiolonczela

pl. K.K. Baczyńskiego

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

418.00

SPOTKANIE

Tury Kultury

Robert Janowski

Prowadzenie: Marcin Michrowski

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

5

WERNISAŻ

Czternastu twórców zrzeszonych w Galerii Kir w Oberhausen (Niemcy)

Rewizyta

wystawa malarstwa zorganizowana w ramach współpracy z miastami partnerskimi Tychy i Oberhausen

Miejska Galeria Sztuki OBOK pl. K.K. Baczyńskiego 2

Miejska Galeria Sztuki OBOK

Wstęp wolny

Wystawa potrwa do: 9.06.2023

520.00

PERFORMANCE

Pełnia Performance Teatru T.C.R.

Pełnia kwiatowego księżycą

Piotr Kumor
Krzysztof Kulbicki
Grupa Artystyczna Teatr T.C.R. Tychy

Miejskie Centrum Kultury w Tychach
ul. Bohaterów Warszawy 26

Grupa Artystyczna Teatr T.C.R.

Wstęp wolny

611.00

OPROWADZANIE

Poznaj Stadion Miejski i Tyską Galerię Sportu

Prowadzenie: Kamil Hajduk

Tyska Galeria Sportu ul. Edukacji 7

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 515 717 430 (także SMSem)
k.hajduk@tgs.tychy.pl

619.00

KONCERT

AUKSO x Grzegorz Turnau

Grzegorz Turnau – wokal
AUKSO – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy
Marek Moś – dyrygent

Mediateka al. marsz. J. Piłsudskiego 16

AUKSO – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy

60 zł, 100 zł

Bilety: ticketmaster.pl lub Mediateka (na godzinę przed koncertem)

620.00

KONCERT

TSA

Damian Michalski – wokal
Janusz Niekrasz – bas
Piotr Lekki – gitara
Maciej Wester – gitara
Marek Kapłon – perkusja

Art Music Club
ul. Oświęcimska 53

Art Music Club

60 zł

Bilety: do nabycia na profilu facebookowym AMC

717.00

KONCERT

Koncerty Magdaleńskie

Muzyczne mosty kultury

Sentito Ensemble w składzie:
Katarzyna Głowacka – mezzosopran
Karolina Jędrasik – flet poprzeczny
Joanna Dużniak – organy

W programie:
J.S. Bach – *Vergnügte Ruh, beliebte Seelenlust BWV 170* – Aria
J. Pachelbel – *Toccata in F*
J.S. Bach – *Erbarne dich, mein Gott BWV 244* – Aria
S. Moniuszko – *Pieśń pokutna*
J. Reinberger – *Suita c-moll op. 166, cz. I Preludium*
J.S. Bach – *Kommt, Ihr Angefochtenen Sünder, BWV 30, nr 5*
F. Doppler – *L’Oiseau des bois, Op. 21*
J. Dużniak – *Virginum custos et pater*
L. Vierne – *I Symfonia organowa, op. 14, cz. VI Finał*

Parafia pw. św. Marii Magdaleny ul. ks. K. Damrota 62

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

819.00

SPOTKANIE

Spotkanie z Podróżnikiem

Ale Meksyk

Opowiada: Ewa Kostrzewa

Klub Wilkowyje MCK ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy: 32 227 26 22, 691 770 344
klub@mck.tychy.pl

1017.00

WARSZTATY

Kulturalna Środa

Naukowcy na tropie

Laboratorium Pana Korka

Klub Urbanowice MCK ul. Przejazdowa 8

Klub Urbanowice MCK

Wstęp wolny

Zapisy: 726 261 375
urbanowice@mck.tychy.pl

1017.00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Portrety Literackie

Małgorzata Matwiy

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach – Filia nr 3 ul. S. Batorego 9

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

1117.00

SPOTKANIE

Biblioteka w Podróży

Sławomir Szukłów

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach – Filia nr 3 ul. S. Batorego 9

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

1117.00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Portrety Literackie

Elżbieta Pytlarz

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach – Filia nr 5 ul. J.H. Dąbrowskiego 5

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

1118.00

SPEKTAKL

Czwartek z Teatrem dla Dzieci

Kto tam?

Teatr Uszyty, Kraków

Klub Wilkowyje MCK ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy: 32 227 26 22, 691 770 344
klub@mck.tychy.pl

1218.00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Świat na wyciągnięcie ręki

Egipt. Wyprawa wzdłuż Nilu

Opowiada: Krzysztof Krygier

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

1218.00

SPEKTAKL

Produkcja własna William Szekspir

Córki Króla Leara

reż. Karolina Przystupa

Pasaż Kultury Andromeda pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

25 zł

Bilety: teatrmały-tychy.interticket.pl

1218.00

SPOTKANIE

Mozaika górnośląska

Beata Dżon-Ozimek i Michał Olszewski

spotkanie z autorami książki
Ptaki krzyczą nieustannie

Muzeum Miejskie w Tychach
pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Natalia Sitko i Agata Berger-Połomska

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
g.oleksy@muzeum.tychy.pl

1316.00

SPACER

Noc Muzeów 2023

Unikatowe osiedle A – podróż w czasie do lat 50.

spacer architektoniczny

zbiórka pod rzeźbą Murarki ul. gen. Wł. Andersa

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Mateusz Miłoś

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
g.oleksy@muzeum.tychy.pl

1318.00

SPEKTAKL

Produkcja własna William Szekspir

Córki Króla Leara

reż. Karolina Przystupa

Pasaż Kultury Andromeda pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

25 zł

Bilety: teatrmały-tychy.interticket.pl

1318.00

WARSZTATY

Noc Muzeów 2023

Na co komu papier?

warsztaty dla dzieci i młodzieży

Muzeum Miejskie w Tychach
pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Natalia Sitko i Agata Berger-Połomska

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
n.sitko@muzeum.tychy.pl

1318.00

WYSTAWA

Noc Muzeów 2023

W chacharskich mundurach. Czułów w latach II wojny światowej

finisaż z oprowadzaniem

Muzeum Miejskie w Tychach
pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Gabriel Pierończyk

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
g.oleksy@muzeum.tychy.pl

1319.00

KONCERT

Koncert Marley’kowy

Lizard Sound System
Shashamane
Jamajki

Underground Pub
pl. W. Korfatego 1

Underground Pub

40 zł

Bilety: goingapp.pl

13

19.00

KONCERT

Polish Sounds

Mitch & Mitch

Bartłomiej „Mitch” Tyciński – gitara, instr. klawiszowe
instr. perkusyjne, wokal
Macio „Mitch” Moretti – gitara basowa, instr. perkusyjne, wokal
Bartosz „Mr. Bitch” Weber – gitara, sampler, instr. perkusyjne
Jarosław „Reverend James Boned Mitch” Kozłowski – perkusja
Tomasz „Mad Mitch” Duda – saksofon, flet, instr. perkusyjne
Tomasz „Mitch The Kid” Ziętek – trąbka, instr. perkusyjne
Dariusz „Spiral Mitch” Sprawka – puzon, instr. perkusyjne
Miłosz „Crackin’ Mitch” Pękała – wibrafon, instr. perkusyjne

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

AUKSO - Orkiestra Kameralna Miasta Tychy

30 zł, 50 zł

Bilety: ticketmaster.pl lub Mediateka (na godzinę przed koncertem)

13

19.30

WARSZTATY

Noc Muzeów 2023

Na co komu papier?

warsztaty dla dzieci i młodzieży

Muzeum Miejskie w Tychach
pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Natalia Sitko i Agata Berger-Połomska
Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
n.sitko@muzeum.tychy.pl

13

20.00

POKAZ

Noc Muzeów 2023

Ci wspaniali tyszanie w swych szalejących pojazdach

pokaz wyjątkowych filmów i fotografii sportowych z lat 50., 60. i 70.

Tyska Galeria Sportu
ul. Edukacji 7

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Piotr Zawadzki
Zapisy: 515 717 430 (także SMSem)
k.hajduk@tgs.tychy.pl

14

10.00

KONCERT

75. Zjazd Chórów Diecezji Katowickiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP

Oldschool

skrawki:
Agnieszka Pawełczyk – wokal, skrzypce
Jacek Przydryga – wokal
gitara
Agata Zamirska – bas
Mikołaj Bienek – fortepian
Filip Gil – perkusja

Parafia Ewangelicko-Augsburska Apostołów Piotra i Pawła
ul. ks. bpa J. Burschego 20

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

15

17.00

SPOTKANIE

Tury Kultury

Maria Pakulnis

Prowadzenie: Andrzej Kurdziel

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

15

18.00

POKAZ FILMU

Andromeda – kino, jakie znamy

Baby Broker (2022)

reż. Hirokazu Kore-eda

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

16

10.00

SPEKTAKL

Teatr Malutki

O!

koloktyw NAJNAJlepiej Tychy

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

15 zł

Rezerwacja: joanna.piwowar@teatrmaly.tychy.pl (spektakl wyłącznie dla grup zorganizowanych)

16

11.30

SPEKTAKL

Produkcja własna

O!

koloktyw NAJNAJlepiej Tychy

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

15 zł

Rezerwacja: joanna.piwowar@teatrmaly.tychy.pl (spektakl wyłącznie dla grup zorganizowanych)

17

9.00

SPEKTAKL

Teatr Malutki

O!

koloktyw NAJNAJlepiej Tychy

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

15 zł

Rezerwacja: joanna.piwowar@teatrmaly.tychy.pl (spektakl wyłącznie dla grup zorganizowanych)

17

10.30

SPEKTAKL

Teatr Malutki

O!

koloktyw NAJNAJlepiej Tychy

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

15 zł

Rezerwacja: joanna.piwowar@teatrmaly.tychy.pl (spektakl wyłącznie dla grup zorganizowanych)

18

16.30

SZACHY

Amatorski Kącik Szachowy

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach – Filia nr 5
ul. J.H. Dąbrowskiego 5

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

18

17.00

WYKŁAD

To jest sztuka!

Manekiny i oddech. Coco Chanel

Prowadzenie: Katarzyna Czapla-Durska

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

18

18.00

WERNISAŻ

Okno na kulturę

Z nich jesteśmy dumni

malarstwo, rzeźba, grafika

Gemini Park Tychy
ul. Towarowa 2

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Wystawa potrwa do: 17.06.2023

18

18.00

STAND-UP

Tyska Gala Sportu

Tomasz Jachimek. Stand-up

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

40 zł

Bilety: ticketmaster.pl

18

18.00

SPOTKANIE

W pogoni za mrozem. Od Jakucji po Alaskę

spotkanie z motocyklistą i podróżnikiem Markiem Suslikiem

Tyska Galeria Sportu
ul. Edukacji 7

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Piotr Zawadzki
Zapisy: 515 717 430 (także SMSem)
k.hajduk@tgs.tychy.pl

18

19.00

SPOTKANIE

Budżet Obywatelski

Tomasz Jachimek

Kolega Mela Gibsona

Teatr Korez, Katowice

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy (od 4 maja): 32 227 26 22, 691 770 344
klub@mck.tychy.pl

19

17.00

FESTIWAL

Dzień Wyszywanki

W programie:
– koncert ukraińskiego zespołu Czornobrywc'i
– pokaz wyszywania koszul
– kiermasz

Spółdzielczy Dom Kultury Tęcza
al. Niepodległości 188

Dział Społeczno-Kulturalny TSM Oskard

Wstęp wolny

Wejściówki (od 8 maja):
w klubach osiedlowych i SDK Tęcza

19

19.00

WERNISAŻ

Robert Abt

malarstwo

Tichauer Art Gallery
ul. Browarowa 7

Browar Obywatelski w Tychach

Wstęp wolny

Wystawa potrwa do: 15.06.2023

20

10.00

SZACHY

Otwarty Turniej Szachowy w Wilkowyjach

Prowadzenie i sędziowanie: Kazimierz Stryjski

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy w dniu turnieju u sędziego.

20

11.00

WARSZTATY

Aukso4Kids

Emocje: wstręt

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

AUKSO - Orkiestra Kameralna Miasta Tychy

20 zł

Bilety: ticketmaster.pl lub Mediateka (na godzinę przed koncertem)

20

20.00

OPROWADZANIE

Stadion Miejski i Tyska Galeria Sportu wieczorową porą

Prowadzenie: Piotr Zawadzki

Tyska Galeria Sportu
ul. Edukacji 7

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 515 717 430 (także SMSem)
k.hajduk@tgs.tychy.pl

21

15.00

FESTYN

XVI Metropolitalne Święto Rodziny

Inga Papkala
Bayer Full w składzie:
Sławomir Świerzyński – wokal
Nikola Świerzyńska-Dutkiewicz – wokal
Beata Jasińska – wokal
Roman Matuszewski – wokal, perkusja
Damian Świerzyński – wokal
Sebastian Świerzyński – wokal

strefa gastronomiczna
zabawy muzyczne z DJ'em
konkurencje dla dzieci

Ośrodek Christoforos przy Parafii bł. Karoliny Kózkówny

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

22

17.00

SPOTKANIE

Bajkoopowiadacz

Prowadzenie: Monika Szydłowiecka

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

23

16.00

FESTIWAL

Festiwal Sztuk Podwórkowych Po drugiej stronie tęczy

dziecięce występy taneczne i muzyczne

Spółdzielczy Dom Kultury Tęcza
al. Niepodległości 188

Dział Społeczno-Kulturalny TSM Oskard

Wstęp wolny

24

17.00

WARSZTATY

Kulturalna Środa

Kartka 3D

Prowadzenie: Maria Mazur-Cichy

Klub Urbanowice MCK
ul. Przejazdowa 8

Klub Urbanowice MCK

Wstęp wolny

Zapisy (od 17 maja): 726 261 375
urbanowice@mck.tychy.pl

25

18.00

CZYTANIE AKTORSKIE

X Tyski Festiwal Słowa LOGOS FEST / edycja Tuwim

Serwus Madonna

Janusz Radek, Katarzyna Groniec, Maja Kleszcz

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Teatr Mały w Tychach

85 zł

Bilety: kasa Teatru Małego
teatrmaly-tychy.interticket.pl

26

12.00

MUSICAL

X Tyski Festiwal Słowa LOGOS FEST / edycja Tuwim

Projekt Tuwim

reż. Olaf Lubaszenko

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Teatr Mały w Tychach

25 zł, 45 zł

Bilety: kasa Teatru Małego
teatrmaly-tychy.interticket.pl

2618.00

MUSICAL

X Tyski Festiwal
Słowa LOGOS FEST /
edycja Tuwim

Projekt Tuwim

reż. Olaf Lubaszenko

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Teatr Mały w Tychach

25 zł, 45 zł

Bilety: kasa Teatru Małego,
teatrmaly-tychy.interticket.pl

2718.00

WIDOWISKO

X LOGOS FEST Tyski
Festiwal Słowa /edycja
Tuwim

Turniej
Recytatorski

reż. Adam Wojtyszko

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2
Scena Kameralna

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

2817.00

KONCERT

Fortepian plenerowy

Show przy
fortepianie

– Od Bacha
do AC/DC,
czyli o muzyce
na wesoło

muzyczno-kabaretowe
show w wykonaniu pianisty
Adama Snopka

pl. K.K. Baczyńskiego

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

2818.00

KONCERT

Jan Szczurek
Big-Band

Jan Szczurek – fortepian
Łukasz Jużko – saksofon
Adam Skorczewski
– trąbka
Piotr Szlemko – trąbka
Maksymilian Wilk – saksofon

Tichauer Music
ul. Browarowa 21

Browar Obywatelski w Tychach

35 zł

Bilety: sklep.ebilet.pl

2818.00

KONCERT

X Tyski Festiwal
Słowa LOGOS FEST /
edycja Tuwim

Wylężnieni
bluźniercy

reż. Paweł Drzewiecki

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Teatr Mały w Tychach

85 zł

Bilety: kasa Teatru Małego
teatrmaly-tychy.interticket.pl

29

WYKŁAD

Abecadło Sztuki

Prowadzenie:
Agnieszka Czyżewska

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

309.00

SPEKTAKL

Produkcja własna
William Szekspir

Córki Króla Leara

reż. Karolina Przystupa

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

15 zł, 25 zł

Bilety: theatrmaly-tychy.interticket.pl

3011.00

SPEKTAKL

Produkcja własna
William Szekspir

Córki Króla Leara

reż. Karolina Przystupa

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

15 zł, 25 zł

Bilety: theatrmaly-tychy.interticket.pl

3017.30

SPEKTAKL

Dzień Dziecka

O tym jak
Frędzelka
i Wiercipiętka
znalazły
czapeczkę

Teatr Trip, Świętochłowice

Spółdzielczy
Dom Kultury Tęcza
al. Niepodległości 188

Dział Społeczno-Kulturalny TSM Oskard

Wstęp wolny

Wejściówki (od 15 maja):
do odbioru w siedzibie SDK Tęcza
przy al. Niepodległości 188

319.00

SPEKTAKL

Produkcja własna
William Szekspir

Córki Króla Leara

reż. Karolina Przystupa

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

15 zł, 25 zł

Bilety: kasa Teatru Małego

3111.00

SPEKTAKL

Produkcja własna
William Szekspir

Córki Króla Leara

reż. Karolina Przystupa

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

15 zł, 25 zł

Bilety: kasa Teatru Małego

Mecz Polonii z Górnikiem, 1964 r. W białym stroju Ernest Pohl, obok niego Herbert Roj (z lewej) i Henryk Loska, z tyłu Karol Grzesik
Fot. Zbiory Muzeum Miejskiego w Tychach

Zagrać jak Ernest Pohl

Najważniejszy mecz Polonii

TRZECIM OKIEM

W latach 60. XX wieku Tychy nie mogły się pochwalić nadmiarem sportowych atrakcji. Łatwo więc zgadnąć, że towarzyski mecz miejscowej Polonii z mistrzem Polski Górnikiem Zabrze stał się w mieście wielkim wydarzeniem. I to na lata.

Już sama czarno-biała fotografia podpowiada rangę wydarzenia z 1964 roku. Na trybunach stadionu na osiedlu A widać komplet widzów, obok siebie tłoczą się dzieci, młodzież, dorośli. Wszystkie miejsca zajęte. A na boisku o piłkę walczy as Górnika, wielki Ernest Pohl, osaczony przez „naszych” zawodników.

Tak naprawdę mecz towarzyski był jedyną szansą, by amatorzy z Tychów, na co dzień operatorzy ciężkiego sprzętu, dekarze, ślusarze, spawacze, mogli na boisku zmierzyć siły z mistrzem Polski. Bo dzieliło ich prawie wszystko. Górnik Zabrze występował w I lidze, a Polonia miotła się między rozgrywkami lokalnej A i B klasy. Różnił ich talent i umiejętności sportowe. Także poziom życia i popularność. Piłkarze Górnika, również dzięki występom w reprezentacji Polski, regularnie wyjeżdżali za granicę. Rok wcześniej polecili nawet na serię meczów do USA. Mieli „lewe” etaty na kopalni, więc trenowali codziennie. Ćwiczący trzy dni w tygodniu po pracy tyszanie mogli najwyżej raz w roku liczyć na tydzień zimowiska w Beskidach.

Telewizja w PRL-u dopiero raczkowała, na mecze do Zabrza trudno się było wybrać. Dla tyskich piłkarzy i kibiców wielki Górnik był zatem drugą nieco mityczną, znaną głównie z artykułów w prasie. Każdy jednak wiedział, kim jest Ernest Pohl, prawdopodobnie najwybitniejszy piłkarz tamtych czasów. Był już wtedy po trzydziestce. W reprezentacji Polski nie grał od prawie dwóch lat po konflikcie z selekcjonerem Ryszardem Konciewiczem. Nadal jednak strzelał dla Górnika bramki jak na zawołanie. Zobaczyć go na własne oczy, to było coś, a już zagrać przeciwko niemu – bezmiar szczęścia.

7 maja 1964 roku wypadał w roboczy czwartek. Mecz został zaplanowany na godzinę siedemnastą, tak aby każdy mógł po pracy zdążyć na stadion. Później zorganizować spotkania się nie dało – stadion nie miał oświetlenia. Ale i tak gra rozpoczęła się z półgodzinnym opóźnieniem, bo autobus wiozący ekipę Górnika został zatrzymany po drodze przed zamkniętym przejazdem kolejowym.

Zacięty mecz zakończył się sensacyjnym remisem 3:3. Do 89. minuty Polonia prowadziła 3:2 dzięki dwóm golom Pawła Lisoka i jednym Romana Róžańskiego, ale Pohl strzelił wyrównującego. Wielu kibiców dałoby sobie rękę uciąć, że padł on już po regulaminowym czasie, a sędzia celowo przedłużył mecz, aby dać szansę Górnikowi uratować się od kompromitującej porażki.

Ale i remis był ogromnym sukcesem Polonii. Okoliczne bary miały tego popołudnia potrojone obroty. Kibice przy kuflach piwa jeszcze długo wspominali bohaterską postawę swojej drużyny.

O meczu szeroko rozpisywał się tyski tygodnik „Echo”. Natomiast sportowe gazety ograniczyły się tylko do podania wyniku i pochwalenia drużyny z A klasy za niespodziewany sukces. Piłkarze Polonii byli wniebowzięci. Wszyscy w mieście poklepywali ich po plecach, jeszcze długo pozostawali bohaterami w swoich środowiskach. Z kilkoma dawnymi zawodnikami udało mi się porozmawiać przy okazji pracy nad książką *Braterskie więzi. Polonia Tychy i jej czas*. Każdy z błyskiem w oku przyznawał, że to był najważniejszy mecz w jego życiu.

Piotr Zawadzki

Tyska Galeria Sportu oddział Muzeum Miejskiego w Tychach

TYCHY ✓ DOBRE MIEJSCE

tm teatr mały
tychy

E D Y C J A T U W I M

[LOCOS]

FEST

X TYSKI
FESTIWAL
SŁOWA

25 - 28.05.2023

teatrmaly.tychy.pl